

Holbæk Kommune
Postboks 89
4300 Holbæk
Att.: grundvand
Indsendt til mail: grundvand@holb.dk

Sorø d. 16. september 2025

VKST's hørings svar vedr. Holbæk Kommunes forslag til indsatsplan

Indledning

Indledningsvis vil VKST gerne takke Holbæk Kommune for inddragelse i Grundvandsrådet, og anerkende Holbæk kommunes grundige arbejde i forbindelse med udarbejdelsen af forslag til indsatsplanen for Holbæk Kommune.

Generel versus lokal målrettet regulering og kortlægning af pesticid sårbare områder

I forslaget til indsatsplanen inddrages henvisninger fra bl.a. Miljøstyrelsen, GEUS, Rigsrevisionen, Folketinget og Klagenævnsafgørelser. I forhold til landbrugets anvendelse af pesticider indeholder indsatsplanen en beskrivelse af de generelle nationale reguleringer f.eks. godkendelsesordningen og kommunens muligheder for at lave en lokal målrettet regulering. På den ene side har staten trods adskillige forskningsprojekter ikke kunne udarbejde en vejledning til kortlægning af pesticidfølsomme landbrugsarealer på den anden side tilskynder Miljøstyrelsen og Rigsrevisionen kommunen til at gøre en lokal indsats på trods af der endnu ikke foreligger en vejledning om udpegning af pesticidfølsomme områder.

De nyeste forskningsresultater^{1,2} konkluderer, at sårbarheden på lerjorder varierer enormt på meget lille skala (markskala), og at vi på nuværende tidspunkt ikke har metoder eller datagrundlag til at opskalere den viden til kortlægning på oplands- eller kommuneskala. Kort sagt: Man kan ikke med sikkerhed udpege pesticidfølsomme områder i lerjordslandskaber på baggrund af de nuværende værktøjer.

I Miljøstyrelsens vejledning om indsatsplaner får kommunerne at vide i forhold til kortlægning af sårbare arealer, at de kan tage udgangspunkt i konkrete indikatorer som:

- områder med stor grundvandsdannelse
 - områder med tynde ler-/dæklag
 - fund af (godkendte) pesticider i grundvandet
-
- VKST mener, at det skaber et dilemma hvor man ud fra et forskningsperspektiv påpeger usikkerheden og risikoen for fejlagtige udpegninger, fordi variationen i lerjorders sårbarhed ikke kan beskrives pålideligt med de nuværende metoder. Kommunerne risikerer at udpege

¹ PESTPORE2, Ancient Root Macropores and Fractures in Glacial till and Their Contribution to Pesticide Vulnerability og Groundwater in Low and High-ground agricultural landscape, pesticide Research no. 207, Miljøstyrelsen, februar 2022

² CLAYFRAC, Mapping groundwater vulnerability to pesticide contamination through fractured clays, Pesticide Research no. 206, Miljøstyrelsen, januar 2022

områder som pesticidfølsomme på et for usikkert grundlag, hvilket kan føre til konflikter med lodsejere og unødvendige restriktioner. Dette skal holdes op mod et forvaltningsperspektiv, hvor Kommunerne har et lovkrav om at lave indsatsplaner nu og her, og derfor må staten give dem nogle operationelle retningslinjer — også selv om disse er grove indikatorer og ikke fuldt videnskabeligt dækkende. Men forvaltningsmæssigt må kommunen ikke vælge indsatser som er mere indgribende, end målet med indsatsen tilsiger (proportionalitetsprincippet).

- VKST udtrykker bekymring over, at indsatsplanen lægger op til restriktioner på pesticidanvendelse på et fagligt grundlag, som efter vores vurdering ikke er tilstrækkeligt dokumenteret.

Det er afgørende, at myndighederne kan påvise, at en given anvendelse af statsanerkendte og lovlige sprøjtemidler udgør en reel trussel mod grundvandet, og at denne trussel kan dokumenteres med en overvejende grad af sikkerhed. Forudsætningen for at begrænse lodsejeres rettigheder må være, at der er gennemført systematiske og dækkende undersøgelser, eksempelvis ved etablering af monitoringsboringer i relevante dybder, således at beslutningsgrundlaget afspejler de faktiske forhold.

En simpel fortolkning af § 26 a, stk. 1, indebærer, at forbudsafgørelser alene kan træffes, når det er nødvendigt for at beskytte nuværende eller fremtidige drikkevandsinteresser mod forurening fra pesticider. Sådanne afgørelser kræver, at der foreligger klar og entydig dokumentation for, at den påtænkte anvendelse af statsanerkendte sprøjtemidler faktisk vil forårsage en forurening, der overstiger de gældende grænseværdier.

Det påhviler således myndigheden at løfte bevisbyrden for, at almindelig og lovlig landbrugsmæssig anvendelse af sprøjtemidler konkret udgør en grundvandstrussel. I fraværet af denne dokumentation må ekspropriative forbudsafgørelser anses for at mangle hjemmel, hvilket bør føre til, at sådanne afgørelser ikke opretholdes.

Det skal pointeres, at beskyttelse af grundvand er af væsentlig samfundsinteresse, men at dette ikke må ske på bekostning af grundlæggende forvaltningsretlige principper eller uden den fornødne faglige og tekniske dokumentation.

Manglende fagligt grundlag

Miljøstyrelsen skriver selv i vejledning om indsatsplaner (afsnit 3.8), at *“der eksisterer fortsat ikke et fagligt grundlag for at identificere sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområder på lerjorde generelt.”* Den nyeste forskning under projekterne PESTPORE2 (Pesticide Research nr. 207, 2022) og CLAYFRAC (Pesticide Research nr. 206, 2022) viser desuden, at sårbarheden på lerjorde varierer meget lokalt, og at det ikke er muligt at opskalere denne viden til kortlægning på oplands- eller kommuneskala. For at indsatsplanen kan danne fagligt grundlag for et kommende pesticidforbud i kommunalt udpeget sårbare områder, kræves et “solidt” og lokalt relevant dokumentationsgrundlag.

- VKST savner konkrete beregninger (område- og ejendomsniveau) af nitrat/pesticidtransport, indvindingspåvirkning og tidsforløb i forslaget til indsatsplanen, som sandsynliggør en risiko ved landbrugets regelrette anvendelse af nitrat og især pesticider. Det vil sige faglig evidens, fx hydrogeologiske undersøgelser, der sandsynliggør nedsivning og risiko for pesticidforurening.

Usikre indikatorer

I forslaget lægges der vægt på indikatorer som stor grundvandsdannelse og tynde lerlag til udpegning af pesticidfølsomme områder. Men forskningen peger på, at disse indikatorer ikke alene kan anvendes til at forudsige pesticidudvaskning pålideligt, da variationen i geologi og makroporer er for stor. Krav til indsatsplaner efter vandforsyningsloven

- At indsatsplaner skal udarbejdes "på baggrund af den foreliggende viden" – men det betyder ikke, at kommunerne kan "opfinde" sårbarhed, hvor der ikke er dokumenteret videnskabeligt grundlag.
- At konkrete fund af godkendte pesticider i vandprøver kan være et fagligt grundlag – men teoretiske antagelser om tynde lerlag eller høj grundvandsdannelse er alene ikke tilstrækkelige.

Retssikkerhed og proportionalitet

Indsatsplaner, der indebærer indgreb i lodsejeres råderet, skal bygge på et sagligt, dokumenteret og proportionalt grundlag. At indføre restriktioner baseret på indikatorer, som Miljøstyrelsen selv betegner som usikre, er efter vores vurdering ikke i overensstemmelse med disse principper.

Manglende beskrivelse af hjemmelsgrundlaget

Retligt set er det vandplanerne/vandområdeplanerne, der giver det overordnede "hjemmelsgrundlag". Det er en grundlæggende juridisk forudsætning, at kommunale indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse har deres ophæng i de statslige vandplaner/vandområdeplaner, jf. miljømålsloven og vandforsyningslovens §§ 13-13 a. Vandplanerne er den nationale implementering af EU's vandrammedirektiv og fastlægger de overordnede miljømål samt behovet for indsatsplaner, herunder udpegning af indsatsområder.

Kommunale indsatsplaner kan alene udarbejdes i overensstemmelse med disse planer, og rådighedsindskrænkninger efter vandforsyningslovens § 26 a forudsætter, at der i vandplanen/vandområdeplanen er identificeret et indsatsbehov. Kommunen kan således ikke skabe et selvstændigt hjemmelsgrundlag ved blot at vedtage en indsatsplan uden statslig planmæssig forankring.

Klagenævnet har i sin praksis understreget, at manglende sammenhæng mellem kommunal indsatsplan og statslig vandplan/vandområdeplan medfører, at indgreb over for lodsejere ikke kan opretholdes. Vandplanen udgør dermed den "juridiske rygrad" for kommunens indsatsplanlægning, mens indsatsplanen konkretiserer virkemidlerne lokalt. Mangler denne sammenhæng, risikerer indgrebet at blive erklæret ugyldigt i Klagenævnet.

- VKST må derfor stille krav om, at eventuelle rådighedsindskrænkninger står i overensstemmelse med den statslige planlægning.

VKST har i grundvandsrådet tidligere efterlyst en sammenhæng mellem et identificeret indsatsbehov for Holbæk Kommune beskrevet i Vandområdeplanen og forslaget til indsatsplan.

På baggrund af data anvendt i tilstandsvurderingerne vurderer Miljøministeriet, at den eksisterende og planlagte generelle og målrettede regulering til beskyttelse af grundvandet som udgangspunkt kan være tilstrækkelig til at sikre, at indsatsbehovet på længere sigt opfyldes, samt til at sikre en vending af stigende trends for forurenende stoffer. Dette med begrundelse i, at grundvand dannes

langsomt, og det derfor vil tage tid, før effekten af indsatserne kan ses. Dette er under forudsætning af løbende vidensopbygning og iværksættelse af nye indsatser, hvor der vurderes behov herfor.

Konkret angiver Vandområdeplanen følgende oplysninger omkring den kemiske tilstand: Af de i alt 667 grundvandsforekomster i Vandområdedistrikt Sjælland er 568 grundvandsforekomster opgjort til at have en god samlet kemisk tilstand, 80 er i ringe samlet kemisk tilstand, og der mangler tilstrækkelig viden for 19. En grundvandsforekomst har en samlet ringe tilstand, hvis tilstanden i mindst én af de kemiske parametre er vurderet til at være ringe.

For forekomster, der i dag har en ringe tilstand, vurderes det, at 47 får god tilstand med nuværende lovgivning/indsatser/regulering, om end god tilstand ikke kan nås til 2027 af naturlige forhold, grundet grundvandets naturligt langsomme strømningshastighed. For 19 forekomster, hvor der for nuværende ikke er fastlagt indsatser grundet manglende viden om kilderne til forurening, forudsættes det, at kilderne, jf. indsatsprogrammet, er afklarede og indsatserne igangsat inden 2027, hvorfor forekomsterne forventes at komme i god tilstand efter 2027.

Det er Vandområdeplanen som i udgangspunktet fastlægger grundlaget for en eventuel nødvendig indsats overfor landbrugets regelrette anvendelse af pesticider.

- VKST savner at forslaget til indsatsplanen beskriver og forholder sig til Vandområdeplanens tilstandsvurderinger og forslag til indsatsbehov i forhold til de konkrete grundvandsforekomster i Holbæk Kommune. Sagt med andre ord, har vandplanen identificeret et indsatsbehov i Holbæk Kommune?

Ønske om en bedre balance

VKST støtter målet om at beskytte grundvandet. Men indsatsen bør baseres på:

- dokumenterede fund af godkendte pesticider i grundvandet,
- konkrete lokale undersøgelser, og
- løsninger, der sker i dialog og samarbejde med lodsejere, herunder frivillige aftaler eller kompensation, frem for generelle restriktioner på usikkert grundlag.

Er påbud vejen frem?

I forslaget til indsatsplan konkluderes det, at der i Holbæk Kommune er behov for rådighedsindskrænkninger overfor pesticider ved anvendelsen af påbud. Men er påbud vejen frem?

Erfaringerne fra processen omkring de boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) viser tydeligt, at gennemførelse af rådighedsindskrænkninger overfor landmænd rejser betydelige udfordringer – både fagligt, økonomisk og retligt. Et centralt problem har været spørgsmålet om erstatning, hvor der pågår en række sager i Taksationskommissionen. Disse sager er ressourcekrævende, skaber usikkerhed og belaster både lodsejere, vandværker og myndigheder.

Indsatsplaner efter vandforsyningslovens § 13 og § 13 a anvendes nu i stigende grad til at pålægge yderligere restriktioner overfor landbruget. Dette rejser en række spørgsmål:

- Er det hensigtsmæssigt at øge mængden af påbud, når BNBO-processen allerede har vist, at konfliktniveauet og de økonomiske konsekvenser er meget høje?

- Er det proportionalt at indføre generelle forbud og rådighedsindskrænkninger, når der ofte mangler et solidt stedsspecifikt fagligt grundlag, og når eksisterende regulering (fx pesticidgodkendelsesordningen) allerede stiller omfattende krav?
- Er det rimeligt, at de økonomiske byrder i praksis væltes over på lodsejere og lokale vandværker, når grundvandsbeskyttelse er et samfundsmæssigt fællesgode?

Det er derfor nærliggende at stille spørgsmål ved, om endnu flere påbud er den rette vej.

- VKST mener, at der er behov for en anden tilgang

En mere konstruktiv tilgang kan være:

- Frivillige aftaler og incitamenter frem for tvang, hvor lodsejere kompenseres på rimelige og enkle vilkår.
- Opkøb og anvendelse af jordbytte
- Måltrettet indsats i de arealer, hvor risikoen er dokumenteret gennem stedsspecifik viden (hydrogeologi, fund, transportveje), frem for brede og generelle forbud.
- National finansieringsmodel for erstatning, så omkostningerne ikke væltes over på de enkelte vandværker eller lodsejere, men bæres solidarisk.

BNBO-processen har vist, at en ensidig strategi med påbud og efterfølgende erstatningssager i Taksationskommissionen skaber store konflikter og er unødigt omkostningstungt.

Indsatsplanlægningen bør derfor gentænkes, så balancen mellem grundvandsbeskyttelse, landbrugsdrift og økonomisk retfærdighed i højere grad respekteres. Vi opfordrer derfor til, at der i stedet for en yderligere udbygning af påbudslinjen arbejdes måltrettet med frivillige aftaler, stedsspecifik dokumentation og en national finansieringsmodel for erstatning.

Manglende omtale af historisk politisk Trepartsaftale, som også får indflydelse på forvaltningen af grundvand

Regeringen og parterne i Grøn Trepars har indgået en historisk aftale om et grønt Danmark. Parterne i aftalen er enige om en historisk omlægning af det danske areal, der giver mere plads til naturen og bedre vilkår for biodiversitet og drikkevandsbeskyttelse. Det virker som en stor mangel, at indsatsplanen ikke forholder sig til den nye politiske aftale, især fordi ambitionen i indsatsplanen er at udpege sårbare områder.

Parterne i aftalen er enige om, at der er behov for at beskytte drikkevandet bedre end vi gør i dag. Det skal bl.a. gøres ved rejsning af 250.000 ha skov, som kan bidrage positivt til beskyttelsen af drikkevand. Rejsning af 20.000 ha bynær statslig skov med medfinansiering fx fra kommuner/vandværker skal målrettes drikkevandsbeskyttelsen.

Regeringen har igangsat en kortlægning af sårbare grundvandsdannende områder for at sikre bedre vidensgrundlag om, hvilke områder det er særligt vigtigt at beskytte i forhold til drikkevandet. Denne kortlægning forventes afsluttet i 2026.

Regeringen vil igangsætte en analyse af reguleringsmuligheder for beskyttelse af de sårbare grundvandsdannende områder. Regeringen har fastsat nogle principper for, hvordan drikkevandskvaliteten skal sikres, når resultaterne fra den samlede kortlægning foreligger:

- Senest i 2027 tages konkret stilling til, hvordan der på baggrund af kortlægningen sikres en samlet beskyttelse af sårbare grundvandsdannende områder.
- Beskyttelsen skal samtænkes med økologi, vandmiljø, natur- og biodiversitetsformål og klimamål.
- I forbindelse med genbesøget af tilskudsmodellen for privat skovrejsning kan der tages stilling til, om ordningen i højere grad skal kunne bidrage til drikkevandsbeskyttelse.
- VKST mener, at Holbæk kommune bør afvente og indarbejde statens kortlægning af sårbare grundvandsdannende områder og kommende principper for beskyttelse i en kommende ny opdateret indsatsplan.

Kommunale påbud kan i værste fald gå imod kommende statslige principper for grundvandsbeskyttelse. Eksempelvis kan lodsejere i dag ikke modtage økologitilskud på arealer hvor der er tinglyst forbud mod anvendelse af pesticider. I Grøn Trepert skal beskyttelsen f.eks. samtænkes med økologi. Med påbud risikerer Holbæk Kommune dermed at påvirke lodsejeres muligheder for at indgå i kommende statslige ordninger. Erstatninger betalt af vandværker kan derfor blive unødvendige store, hvis ikke en tinglyst deklaration kan kombineres med kommende statslige principper for beskyttelse. Kan der opnås tilskud til skovrejsning til et landbrugsareal, hvis kommunen har påbudt en tinglyst deklaration om sprøjteforbud? kan der opnås økologi eller naturtilskud?

- VKST mener, at kommende statslige principper i Grøn Trepert for grundvandsbeskyttelse skal indtænkes i Holbæk Kommunens indsatsplan for både lodsejernes og vandværkernes skyld.

Kommentar til retningslinjer for vaske- og påfyldningspladser

Holbæk Kommune angiver i indsatsplanens retningslinjer (side 14), at nye vaske- og påfyldningspladser skal placeres uden for områder med målrettet grundvandsbeskyttelse. Kommunen anfører, at den har mulighed for at fastsætte vilkår, som går videre end vaskepladsbekendtgørelsen, via § 33 i miljøbeskyttelsesloven eller kapitel 3 i husdyrbrugsloven.

Miljøbeskyttelseslovens §21c omhandler alene BNBO og omfatter ikke kommunens områder med målrettet grundvandsbeskyttelse (OMG).

Miljøbeskyttelseslovens § 33 retter sig mod virksomheder og anlæg, der kan forurene i et omfang, der kræver miljøgodkendelse. Almindelige landbrugsejendomme driver jordbrugsmæssig aktivitet, som normalt ikke kræver miljøgodkendelse under § 33. Derfor kan kommunen som udgangspunkt ikke anvende § 33 direkte på landbrugsvirksomheder for at stille krav om placering af vaske- eller påfyldningspladser.

Husdyrbrugsloven kan give hjemmel for husdyrbrug, men almindelige planteavlsbrug har som regel ikke husdyrproduktion over godkendelsesgrænserne. Derfor er kapitel 3 i husdyrbrugsloven heller ikke anvendeligt for planteavlsbrug.

Husdyrbrug, der kræver godkendelse under husdyrbrugsloven, kan i medfør af kapitel 3 få fastsat vilkår, som supplerer lovgivningens standardkrav. I disse tilfælde kan kommunen altså i praksis fastsætte strengere vilkår, men kravene skal stadig være proportionalt begrundet og fagligt dokumenteret, især i målrettede grundvandsbeskyttelsesområder.

For almindelige planteavlsbrug er Holbæk Kommunes udsagn om hjemmel via § 33 og husdyrbrugsloven misvisende. For husdyrbrug kan kommunen i medfør af husdyrbrugsloven fastsætte supplerende vilkår, men proportionalitet og faglig begrundelse er fortsat et krav.

Lighedsgrundsætningen (lighedsprincippet) i forvaltningsretten betyder, at myndigheder ikke må forskelsbehandle uden saglig grund. For at forskelsbehandle husdyrbrug i forhold til planteavlsbrug for vaske/fyldepladeser kræver det, at miljøpåvirkningen fra husdyrbrug objektivt set er større. Kommunen skal altså dokumentere, at husdyrbrug typisk har et større behov for sikrede vaske-/fyldepladser for at skærpelse af krav kunne være sagligt begrundet. Hvis forskellen alene bygger på "praksis" eller en generel antagelse uden saglig dokumentation, strider det mod lighedsprincippet.

- VKST mener, at landbrug i Holbæk kommune ikke skal stilles yderligere skærpet vilkår end miljøministeren, samt husdyrbrugsloven og vaske/fyldeplads-bekendtgørelsen foreskriver. Kommunen skal dokumentere at miljøpåvirkningen fra husdyrbrug objektivt set er større ellers vil de skærpede vilkår være usaglig forskelsbehandling som strider mod lighedsprincippet.
- VKST anbefaler, at indsatsplanen tydeliggør forskellen mellem typer af landbrug og præciserer, hvorvidt kravene har hjemmel, proportionalitet og faglig begrundelse for den enkelte landbrugstype.

Kommentar til retningslinjer for Anvendelse af affald til jordbrugsformål

Det anføres i indsatsplanen, at der som udgangspunkt ikke gives tilladelse til udbringning af slam eller affaldsprodukter indenfor (BNBO) og Områder med målrettet grundvandsbeskyttelse (OMG). Derudover skal kommunen vurdere forbud mod udbringning i OSD og i indvindingsoplande.

Affald til jord-bekendtgørelsen og Gødningsanvendelsesbekendtgørelsen er to væsentlige bekendtgørelser som regulerer anvendelsen af affaldsprodukter og gødningsprodukter til jordbrugsformål.

Ifølge Miljøstyrelsens hjemmeside er anvendelse af spildevandsslam til landbrugsjord reguleret i bekendtgørelse om anvendelse af affald til jordbrugsformål (affald til jord-bekendtgørelsen). EU's slamdirektiv er implementeret i affald til jord-bekendtgørelsen. Med bekendtgørelsen reguleres, hvilke affaldstyper, der kan anvendes til jordbrugsformål. I bekendtgørelsen stilles skrappe krav til kvaliteten af affaldet, herunder spildevandsslammet, med hensyn til såvel indholdet af tungmetaller og udvalgte miljøfremmede stoffer, samt hygiejniske og behandlingsmæssige krav.

Bekendtgørelsen omfatter affald fra husholdninger, institutioner og virksomheder, herunder biologisk behandlet affald, processpildevand og spildevandsslam, i det omfang affaldet påtænkes anvendt til jordbrugsformål.

Ifølge Miljøstyrelsen sikrer krav i affald til jord-bekendtgørelsen, at spildevandsslam kan anvendes til jordbrugsformål uden skadelige virkninger på miljøet, mennesker, planter og dyr, herunder også i områder med særlige drikkevandsinteresser.

Efter delingen af Miljø- og Fødevareministeriet har Fødevareministeriet ansvaret for reglerne om anvendelse af bl.a. gødning til jordbrugsformål. Regler herom fremgår af Gødningsanvendelsesbekendtgørelsen. Gødningsanvendelsesbekendtgørelsen fastsætter regler om

at anvende gødning i jordbruget på en måde, så jord, vandløb, søer, havområder, herunder kystvande, og grundvandet beskyttes mod forurening.

Jævnfør Landbrugsstyrelsen sikrer overholdelsen af de generelle regler, at udbragt gødning ikke har væsentlige virkninger på miljøet.

Som det fremgår af Miljøstyrelsen og Landbrugsstyrelsen sikrer den generelle lovgivning, at affaldsprodukter og gødningsprodukter kan anvendes til jordbrugsformål uden skadelige virkninger på miljøet, mennesker, planter og dyr, herunder også i områder med særlige drikkevandsinteresser. Det er derfor umiddelbart svært at forstå, hvordan Holbæk Kommune i en indsatsplan via en retningslinje vil nedlægge forbud til udbringning af affaldsprodukter i f.eks. OMG eller OSD.

Et forbud/påbud kræver, at der fagligt er dokumenteret et reelt problem med den regelrette anvendelse. Et generelt forbud mod anvendelsen af f.eks. affaldsprodukter til jordbrugsformål i OMG uden en dokumenteret og konkret individuel faglig begrundelse er at sætte regel under skøn, hvilket er en klar overtrædelse af de forvaltningsmæssige grundsætninger.

- VKST opfordrer kommunen til i indsatsplanen at henvise til hjemmelsgrundlaget i forbindelse med retningslinjer som angiver et generelt forbud mod lovlige aktiviteter. Derudover skal henvises til en faglig dokumenteret begrundelse for et forbud. Vigtigst af alt må kommunen ikke sætte skøn under regel, hvilket er tilfældet vedr. kommunens retningslinje på dette område.

Når Holbæk Kommune generelt vil nedlægge forbud mod en lovlig udbringning af spildevandsslam og andre affaldsprodukter inden for områder med målrettet grundvandsbeskyttelse vil der være tale om et generelt forbud.

- VKST mener, at et generelt forbud mod lovlig anvendelse af affald til jordbrugsformål i OMG vil medføre et berettiget erstatningskrav fra lodsejere med berørte arealer.

Økonomiske konsekvenser

I indsatsplanen er der antaget en gennemsnitlig erstatning på 75.000 kr./ha for en dyrkningsaftale for pesticidfri drift og en erstatning på 110.000 kr., hvis der også medtages en dyrkningsaftale på reduktion af nitratudvaskning til 25 mg/l.

VKST vil i den forbindelse understrege, at der **skal ydes fuld erstatning** for de tab, som påbud og forbud medfører. Dette følger af grundlovens § 73 og af fast praksis fra taksations- og overtaksationskommissionerne.

Erfaringer fra andre kommuner viser tydeligt, hvilket erstatningsniveau der må forventes:

- **Beder-sagen (Aarhus Kommune):** Overtaksationskommissionen fastsatte erstatningen til ca. **110.000 kr./ha.**
- **Egedal-sagen:** Erstatningen blev forhøjet fra kommunens tilbud på 40–55.000 kr./ha til **100.000 kr./ha.**
- **Sønderborg-sagen (BNBO):** Overtaksationskommissionen tilkendte lodsejerne erstatning på niveau med de ovenstående sager, dvs. omkring **100.000 kr./ha.**

Disse afgørelser viser en klar tendens: Når der indføres forbud mod pesticidanvendelse, anerkender kommissionerne, at værdiforringelsen er væsentlig og skal kompenseres tilsvarende.

Vi opfordrer derfor Holbæk Kommune til i indsatsplanen at tage højde for dette erstatningsniveau. Udgangspunktet for erstatningsniveauet i de tre nævnte afgørelser var en handelsværdi på mellem 150.000 til 180.000 kr./ha. Jordpriserne er stigende og handelsværdien for jord i Holbæk er nu over 200.000 kr./ha, hvilket vil kunne medføre endnu højere erstatningsniveauer end fastlagt i de tre afgørelser i Overtaksationskommissionen.

- VKST mener, at Holbæk Kommune i forbindelse med fastsættelse af erstatningsniveauer skal tage udgangspunkt i praksis fra overtaksationskommissionerne fremfor notater og rapporter som ikke afspejler retspraksis.

Undersøgelse af boringskvalitet

Utætte borer og brønde kan udgøre en kilde til grundvandsforureninger, da forurenede terrænnære vand med miljøfremmede stoffer kan sive direkte ned til grundvandsforekomsterne og brede sig til store områder. For at sikre, at overfladevand ikke kan sive ned langs forerøret eller ind via utætte samlinger er det vigtigt, at borer og brønde er indrettet korrekt.

- VKST mener, at indsatsplanen skal indeholde en strategi for undersøgelse af boringskvalitet så eventuelle fejl eller utætheder udbedres.

Politisk fokus på placering af nye borer

Da kommunen tilsyneladende er bekymret for landbrugets anvendelse af plantebeskyttelsesmidler, må det være målet, at Holbæk Kommunes indvinding af grundvand fremover sker via områder, der enten er natur eller hvor der er skov. Holbæk Kommune bør derfor i samarbejde med vandværkerne udarbejde en indvindingsstrategiplan, der peger på nye borer på arealer udenfor landbrugsarealer dvs. i natur og skovområder.

VKST vil gerne understrege, at vi står til rådighed for en videre drøftelse af, hvordan indsatsplaner i Holbæk kommune kan udarbejdes og drøfte hvilke konsekvenser indsatsplaner kan have for landbruget.

Med venlig hilsen

Yke Kloppenburg-Oosterwoud

VKST's repræsentant i Grundvandsrådet

Torben Hansen

Formand i VKST